

Wyrok z dnia 9 września 1998 r.

II UKN 189/98

W sporze, w którym ubezpieczony kwestionuje obowiązek zwrotu nie- należnie pobranych świadczeń, przedmiotem ustaleń sądu są tylko okoliczno- ści z art. 106 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytal- nym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), a kwestia objęta treścią art. 106 ust. 4 tej ustawy może być podnoszona w postępowaniu egze- kucyjnym.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie: SA Beata Gudowska (spra- wozdawca), SN Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 września 1998 r. sprawy z wniosku Jadwigi K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o zwrot nienależnego świadczenia, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 9 grudnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 30 listopada 1993 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w W. - po ustaleniu 35 lat okresów ubezpieczenia - przyznał Jadwidze K. emeryturę na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (Dz.U. Nr 4, poz. 27).

W decyzji z dnia 26 czerwca 1996 r. organ rentowy wstrzymał wypłatę świad- czenia od dnia 1 lipca 1996 r. i ustalił po stronie ubezpieczonej obowiązek zwrotu kwoty 13.761,82 zł tytułem nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 lis- topada 1993 r. do 30 czerwca 1996 r., po tym, jak w trakcie kontroli wykryto, że

wnioskodawczyni w istocie nie przepracowała pełnych okresów objętych przedstawionymi przez nią zaświadczeniami o zatrudnieniu (od 1 września 1958 r. do 31 maja 1969 r. oraz od 1 listopada 1966 r. do 1 października 1969 r.), przez co staż jej ubezpieczenia ograniczył się tylko do 34 lat.

Odwołanie ubezpieczonej od tej decyzji Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił wyrokiem z dnia 24 września 1997 r., a Sąd Apelacyjny oddalił jej apelację wyrokiem z dnia 9 grudnia 1997 r. przy ustaleniu, że skarżąca pobrała emeryturę jako świadczenie nienależne, określone w art. 106 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) i jest zobowiązana do jego zwrotu.

W kasacji ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego, nie kwestionującej faktu pobrania nienależnego świadczenia, przytoczona została podstawa z art. 393¹ pkt 2 KPC, ze wskazaniem tylko na naruszenie przepisu art. 477¹⁴ KPC, polegające na oddaleniu apelacji pomimo braku wyjaśnienia - tak w postępowaniu przed organem rentowym, jak i przed Sądem Wojewódzkim - szczególnych okoliczności mogących stanowić podstawę do odstąpienia od żądania zwrotu świadczeń. W uzasadnieniu kasacji powołano ponadto art. 232 KPC, zarzucając Sądowi pierwszej instancji pominięcie przeprowadzenia z urzędu dowodów dla ustalenia, czy w świetle sytuacji materialnej i możliwości finansowych wnioskodawczyni, będzie ona w stanie dokonać zapłaty nienależnie pobranego świadczenia w całości, czy w części i czy w konsekwencji możliwe było odstąpienie przez organ rentowy od żądania zwrotu świadczeń z mocy art. 106 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

Składająca kasację wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Wojewódzkiego w Warszawie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, nie stwierdzając uzasadnionych podstaw kasacji, dostrzegł, że zarzut naruszenia przepisu art. 477¹⁴ KPC (dotyczący oddalenia odwołania) nie odnosi się do postępowania przed Sądem drugiej instancji, nawet odpowiednio, gdyż tu stosuje się przepis art. 385 KPC. Przytoczony zaś przy uzasadnieniu podstaw kasacji przepis art. 232 KPC nie reguluje opisywanej sytuacji procesowej. Jeżeli bowiem w kasacji chodzi o to, że Sąd Apelacyjny powinien był prowadzić dalsze, pogłębione postępowanie dowodowe, to nie zostało w niej wykazane, że nieprzeprowadzenie takiego postępowania miało wpływ na wynik sprawy. Brak tego wpływu jest

zresztą oczywisty, gdyż okoliczności mające być - zdaniem skarżącego - przedmiotem dowodu nie należą do istoty sporu.

Do istoty sporu o zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń należy rozstrzygnięcie o tym, czy świadczenia zostały wypłacone, mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie do nich prawa albo wstrzymanie wypłaty w całości lub w części oraz czy osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania albo też czy świadczenie zostało przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów lub w innym wypadku wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. Stwierdzenie, czy ubezpieczony jest zobowiązany do zwrotu pobranych świadczeń zależy od wyniku ustaleń w tym zakresie, nie zaś od istnienia po jego stronie szczególnie uzasadnionych okoliczności, o jakich mowa w art. 106 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, które ocenia organ rentowy. W sporze, w którym ubezpieczony kwestionuje obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, przedmiotem ustaleń sądu są tylko okoliczności opisane w art. 106 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, a kwestia objęta treścią art. 106 ust. 4 tej ustawy może być ewentualnie podnoszona w postępowaniu egzekucyjnym.

Mając to na względzie Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji w jej granicach, nie stwierdził, iżby opierała się na uzasadnionej podstawie, toteż orzekł jak w sentencji na zasadzie art. 393¹² KPC.

=====